

Tien varrelta

Rouva Annie Besantin esiintymisestä Pariisissa kuvaillaan eräässä kirjeessä Pariisista venäläiselle »Rusj«-lehdelle m. m. seuraavasti:

Ohimatkustaessaan piti Annie Besant Pariisissa julkisen luennon maantieteellisen seuran salissa. Pariisilaiselle suurelle yleisölle aiottuna oli luento kansantajuinen.

Sekalaista olikin seurakunta eikä lainkaan tavallista luento-yleisöä. Sen tunsin, että salissa monien mielestä tämä ei ollut mikään tavallinen luento, vaan tapahtuma, jolla oli mystillinen, suuri merkitys, että täällä oli niitä, jotka odottivat profeetan esiintymistä. Ilmassa oli salaperäinen, juhmallinen tunnelma.

Mutta Annie Besantilla ei ole sellaiset kasvot, joita mielikuvituksessamme tavallisesti oletamme profetoilla olevan. Nämät kasvot eivät ole kauniit eikä säännölliset, enemmän täyteläiset kuin laihat, lujapiirteiset, mutta tavattoman kelmeät. Ainoastaan silmät, jotka ovat tavattoman kirkkaat ja suuret, palavat tahdon liekistä, kuni P. Hengen kielet. Puhujalavalla seisoivat hän kokonaan valkoisissa vaatteissa. Hän puhui varmasti ja selvään, lievästi ääntäen ranskaa englantilaisella äänenpainolla. Ääni oli heikko, ikäänkuin samettihärmän verhoama, tarkasti harkittu, jota hallitsi tasainen tahdon voima.

»Me kysymme itseltämme, miksi olemme onnettomia? Mutta kun olemme onnellisia, miksikä ei koskaan pälkähdy päähämme kysyä itseltämme, mistä vuotaa meidän onnemme? . . . Kuolema on muutos . . .

Mutta tämän muutoksen voi panna toimeen kulkematta läpi kuoleman portin . . . Minä tämän tiedän, siksi että olen sen kokenut . . . Joka tähän on valmistunut, se havaitsee, että hänen pienimmätkin mielihaluensa luonnollisesti jatkuvat. Niiden taas, jotka ovat kiintyneet maallisiin muotoihin ja asioihin, täytyy kulkea läpi tämän muutoksen pitkään aikakausien kuluessa, menettäen nämät ja kärsien . . .

Ihmeitä maailmassa ei ole. Ei myöskään mitään sattumaa, – kaikki johtuu toisesta, kaikessa on ajatus.

Älkää ihmetelkö, jos korkea ja jalohenkinen ihminen menettelee alhaisella, arvottomalla tavalla: henki usein kulkee meidän aineellisen olentomme edellä . . . Älkää milloinkaan tuomitko tekojen mukaan . . . Tapahtuneet asiat eivät puhu mitään ihmisestä . . . Tuomita on mahdollista ainoastaan aikeitten mukaan . . . Teot ovat varaventtiiliä . . . Teoilla me usein ainoastaan vapautamme itseämme meille vieraista, mutta meissä asuvista toivomuksista«.

Slaavilaiselle rodulle ennusti puhuja suurta tehtävää . . . Siitä löytyvät keskitettyinä kaikki voimat ja virtaukset . . . Jo nyt syntyvät lapset, joitten on määrä muodostaa tämä sukupolvi . . .

Kirjeensä toisessa osassa kertoo kirjoittaja, että samana iltana suljettiin virallisesti »Venäläinen koulu sosiaalisia tieteitä varten«. Tilaisuudessa pidettiin paljon puheita ja esitelmiä. Useat puhujat puhuivat Venäjän kansallisen uudistumisen »ihmeestä«. Kirjoittajan mielestä saa tämä sana näitten puhujain suussa, vaikka sitä käytettiin aivan satunnaisesti, miltei liian suuren merkityksen, jos sitä verrataan Annie Besantin itsetietoisiin, ylpeästi ihmeitä kieltäviin sanoihin:

»Ei ole ihmeitä! Ei satunnaisuuksia! Kaikella on salainen syynsä, ja se on löydettävä . . .«

Europalainen ajatus ei ole milloinkaan voinut vapautua heikumallisesta uskostaan ihmeisiin. »Ehkä onkin« lausuu kirjoittaja lopuksi, »tärkein eroitus järkeisopin ja sen maailmankatsantokannan välillä, jota nyt pidetään uutena, mutta joka itse asiassa on vanhin maan päällä, se, että järkeisoppi sielunsa syvyydessä kuitenkin tunnustaa ihmeen, jättäen sille laajan alan maailmankatsomuksessaan, symbolismi taas, lyhyiden vuoksi käyttääksemme tätä nimeä, – kieltää sen.

M. Voloshin

(Suom. J. E. P.)

Vähän valoa pimeyteen. Tänä vuonna on tapahtunut sangen merkillinen seikka Englannin kirkossa. Englannin papistosta muutamat uskaliaat eturivin miehet julkaisivat keväällä kaikille

virkatovereilleen lähettämänsä asiakirjan eli julistuksen, joka Times'in mukaan tähän saakka on saanut 1694 allekirjotusta, niistä 1372 Englannissa ja 322 kolonioissa. Asiakirja oli Theosophical Review'in mukaan näin kuuluva:

»Koska me allekirjottaneet Englannin kirkon pappismiehet olemme huomanneet (a) toiselta puolen, että uskonnollisten mielipiteitten nykyinen rauhaton tila, joka muuten on aiheutunut nykyaikaisen ajattelun yleisestä suunnasta, on varsinkin mitä papistoon tulee antanut aihetta Uuden Testamentin kriittilliseen tutkimiseen, ja (b) toiselta puolen, että on herännyt vastakkainen suunta, joka väittää, että semmoisesta tutkimuksesta johtuvien kysymysten kaikinpuolinen pohdinta on meidän kirkollemme sopimatonta, ja siis tahtoi pakottaa meitä, koko papistoa, epäkriittisiin katsantokantoihin Uuden Testamentin kirjoituksista, – niin me haluamme kirjallisesti tuoda esiin seuraavat ponnet:

»(1) Me käsitämme, mitä monenkaltaisia vakavia uskonnollisia päätöksiä saattaa johtua nykyisistä kriittillisistä pohdinnoista, ja kuinka ylen tärkeitä on, että Englannin pappismiehet säilyttävät totisen uskon Pyhään Henkeen, joka johtaa kaikkeen totuuteen, ja samalla yhtä totisesti pyrkivät ottamaan osaa näiden ongelmoiden ratkaisuun.

(2) Me toivomme, että samaten kuin monet papit nyt jo – eduksi kristilliselle uskolle ja yleensä heidän päämiestensä myönnötyksellä – ovat hyväksyneet tärkeitä tuloksia kärsivällisestä, hartaasta ja yhä kehittyvästä Vanhan Testamentin kriittisestä arvostelusta, että niin myös pappeja, kristinuskon opettajina, nyt kehoitettaisiin viranomaiselta taholta käymään käsiksi Uudenkin Testamentin kriittisiin ongelmiin, täydellisellä vilpittömyydellä, Jumalaa ja Hänen totuuttaan kunnioittaen ja Kristuksen kirkolle uskollisina.

»(3) Me pelkäämme, että muuten papiksi vihkimisen ovet sulkeutuisivat miehiltä, jotka kärsivällisesti ja hartaasti käyttävät historiallisia metodeja (menettelytapoja) evankeliumeja lukiessaan, ja että pappiuden korkea tehtävä täten kadottaisi yhä enemmän ja enemmän henkisesti ja älyllisesti kykeneviä miehiä.

»(4) Me olemme vakuutetut siitä, ettei kukaan meistä ilman vakavaa vastuunalaisuutta ja vaaraa saata rakentaa sielujen uskon parhaasta päästä semmoisille Uuden Testamentin kertomuksen yksityiskohdille, joiden historiallisesta pätevydestä lopullisen lausunnon antava harjaantunut tutkimus – vaikka moni meistä, niinkauan kuin ei semmoista lopullista lausuntaa ole, saattaa hartaasti uskoa kysymyksessä oleviin yksityiskohtiin.

»(5) Me uskomme, että mitä tahansa historiallisia oikaisuja meitä odottaneekaan, kirkon usko on tulevaisuudessakin jatkuvasti seisova lujana niillä henkisillä pohjaperusteilla, joiden kantavuudesta sekä kristillinen kokemus että kirkon uskontunnustus todistavat.«

Tällä rehellisellä tunnustuksellaan ovat nuo Englannin papit ottaneet tärkeän askelen. Sillä joskin heidän oma kirjoituksensa näyttää, että suurin osa papistoa – ja korkeavirkaisinta papistoa – vielä on vanhoillisella kannalla, todistaa se samalla, että kirkon omassa piirissä on miehiä, jotka rakastavat totuutta enemmän kuin omaa uskonmuotoaan ja siksi tahtoisivat sekä itse vapaasti pyrkiä yhä suurempaan tietoon että muillekin – kristillisille kuulijoilleen – opettaa ainoastaan semmoista, josta he itse ovat omassatunnossaan vakuutetut.

Semmoinen askel olisi otettava Suomenkin pappien puolelta! Tiedämme varmaan, että on pappeja ja opettajia, jotka »eivät itse usko mitä he kansalle saarnaavat«, niinkuin lause kuuluu, vaikka he toimeentulonsa takia täyttävät virkaan kuuluvia tehtäviä. Ja niitä ihmisiä on paljon, jotka tavalla tai toisella kieltävät omantuntonsa vaatimuksia. Yksilön kannalta tätä voisi kutsua kehnoudeksi, mutta kun ottaa lukuun, missä määrin jokainen yksilö on yhteiskunnasta riippuvainen, täytyy myöntää, että suurin vika on siinä yhteiskunnassa, joka ei julkisesti suo ajatuksen ja uskon vapautta kaikille jäsenilleen erotuksetta.

Mutta kun nyt kerran yhdessä maassa on aloitettu edistystyö tällä alalla, niin ehkä muut maat vähitellen seuraavat perässä.

Jälleensyntymismuisti. Ensimmäinen väite, mikä tehdään jälleensyntymisoppia vastaan, on aina: mutta emmehän mitään muista edellisistä elämistämme! Tämän on jokainen kokenut, joka on hyvän

sanan lausunut sen opin puolesta. Se väite on kova, se on ankara ja väitteenä aivan paikallaan. Sillä jos ei kukaan olisi koskaan muistanut, niin meillä ei olisi mitään todistusta koko katsantokannan pätevydestä. Se saattaa olla järkevä, se saattaa tyydyttää tunteen vaatimuksia, se saattaa selittää kaikenmoisia pulmallisia kysymyksiä, mutta jollei se olisi tosi, mikä arvo sillä olisi?

Nyt tiedämme, että monikin ihminen on väittänyt muistavansa ennen eläneensä; tunnemme esimerkkejä historiasta: Buddhan, Pytagoraan, Jesuksen. Jesuksen? kysyy lukija. Niin, eikö Jesuksella ollut jälleensyntymismuistia, kun hän sanoi, ettei hän ollut mikään profetoista, vaan että profeta Elias jo oli tullut (Johannes kastajana)? Ja me tiedämme, että moni on meidänkin päivinämme, joka väittää muistavansa. Teosofisen Seuran jäsenistä esim. ovat Annie Besant ja C. W. Leadbeater julkisesti tunnustaneet, että heissä on herännyt reinkarnationimuisti.

Nämä tämmöiset todistukset ovat tietysti kuitenkin subjektiivistä laatua eivätkä ulkokohtaisesti todistuskelpoisia. Sitä vastoin on toivottava, että kokeellinen psyykinen tutkimus on keksivä keinon tämänkin arvotuksen ratkaisemiseksi. Tässä suhteessa lupaava ja iloisia toiveita herättävä on eräs tunnetun tutkijan eversti Rochas d'Aiglun'in äsken tekemä koe, josta kerrotaan The Annals of Psychical Science'in heinäkuun numerossa. Magnetiseen (hypnotiseen) uneen vaivutettua henkilöä käskettiin muistissaan palaamaan takaisin vuosi vuodelta syntymäänsä saakka ja sitten syntymän porttien läpitse ja edellisen kuoleman kautta entiseen elämäänsä. Täten saatiin selville, että edellinen ruumistuma oli loppunut itsemurhaan Louis XVIII:n hallitessa. Samalla tavalla kerättiin tietoa kahdesta vielä aikaisemmastakin elämästä.

Jos tämmöisiä kokeiluja jatketaan, tulee jälleensyntymisestäkin pian »tieteellinen tosiasia«.

Mens sana in corpore sano. »Terve mieli terveessä ruumiissa«, sanoivat vanhat roomalaiset, ja meidän aikanamme on taas ruvettu ottamaan huomioon tätä vanhaa totuutta. Kaikenmoisten voimistelu- ja ruumiinharjotusjärjestelmien rinnalla näkyy aivan viime aikoina tanskalaisen J. P. Müllerin »Minun järjestelmäni« (Mit system) voittavan paljon alaa. Sanomalehdissä näkee tavan takaa sekä innokkaita puoltolauseita semmoisten puolelta, jotka sitä järjestelmää ovat noudattaneet, että myös ankarasti tuomitsevia arvosteluja etenkin lääkärien puolelta. Kummatko ovat oikeassa? Se kysymys ei mielestämme ole niin tärkeä. Tärkeä on, että ihmiset yhä selvemmin oppivat ymmärtämään, että tauti ja heikkous ei ole fyysilliselle ruumiille välttämätöntä ja »luonnollista«, vaan päinvastoin että terveys ja hyvinvointi on ruumiin säännöllinen ja luonnollinen tila. Tärkeä on, että ylä laajemmissa piireissä ymmärretään, että terveyden eteen voidaan työskennellä, että ruumista saattaa järkevällä tavalla »hoitaa«. Tämä hoitaminen ei vaadi suuria kustannuksia: aurinkoa, ilmaa, vettä ja vähän voimistelua! (Tietysti on köyhälistöä, jolla ei edes ole varoja hankkia tätä, mutta emme nyt kosketele sitä kysymystä). Kun tämmöisellä yksinkertaisella tavalla hoidamme fyysillistä käyttövälinettä, emme tarvitse useinkaan turvautua lääkärin apuun, emmekä tarvitse valittaa kipujamme. Että ihmiskunta oppii tämän kaiken ymmärtämään, se on tärkeä.

Nostaaksemme kysymyksen vähän »korkeammalle tasolle« tahdomme mainita, että kaikissa jooga-kouluissa – s. o. kouluissa, joissa opetetaan, millä tavalla ihminen henkisesti kehittymällä voi päästä totuuden eli Jumalan tuntoon – aina on pantu suurta painoa ruumiilliselle puhtaudelle, terveydelle ja siveydelle. Ennenkuin oppilas saa ruveta harjottamaan varsinaista mietiskelyä (meditatsionia), on hänen täytynyt saada täydellinen herraus fyysillisen ruumiinsa yli. Sillä jos ei ruumis ole puhdas ja terve, jolleivät aivot ole puhtaita ja voimakkaita, eivät ne kestä yliaistillisen maailman nopeita väräilyjä. Ihminen, joka mietiskelee elämän korkeimpia kysymyksiä, ei saa laiminlyödä ruumiillista terveyttään, sillä muuten saattaa käydä niin (kuin monelle nerokkaalle ihmiselle on käynyt), että hänen aivonsa kadottavat tasapainonsa ja hän itse »kadottaa järkensä«.

Materialismi ja humpuuki. Toimitukselle tuli äskettäin kirjekortti, jonka sisällys on luettavana toisessa paikassa lehteä (katso »Vastalahja ei kelvannut«) ja jossa m. m. on tämmöinen lause: »Minä olen toistaiseksi tyytyväinen siihen selitykseen, minkä materialismi antaa; niin vaillinainen kuin se onkin, on sillä siitä hyvä »omatunto«, ettei sitä voi käyttää julkean petoksen ja humpuukin

palvelukseen, kuten todistettavasti on käynyt spiritismin«. Mitä lauseen ensimmäisen osaan tulee, emme tietysti saata emmekä tahdo kieltää »Monistia« enemmän kuin ketään ihmistä tyytymästä minkälaisiin maailmanselityksiin tahansa, olkootpa ne kuinka vaillinaiset; mutta meidän täytyy ihmetellä sitä ajattelelmatuutta, mikä ilmenee lauseen jälkimäisessä osassa, jossa sanotaan, että materialismia »ei voi käyttää julkean petoksen ja humpuukin palvelukseen, kuten todistettavasti on käynyt spiritismin«.

Puhumattakaan siitä, että humpuuki spiritismin alalla ei läheskään esiinny niin usein kuin jokapäiväisistä sanomalehdistä päättäen voisi luulla (sen yksinkertaisen, mutta ihmeellisen syyn takia, että sanomalehdet tuskin koskaan viitsivät kertoa todellisista spiritistisistä istunnoista, joiden lukumäärä on monin kerroin suurempi, kuten jokainen ennakkoluuloton tutkija tietää), kysykäämme, miksikä humpuuki tapahtuu silloin kun se tapahtuu? Nyt emme ota lukuun niitä salaperäisiä tapauksia, jolloin »petos« tapahtuu yliaistillisten olentojen puolelta (vert. »Mitä on kuolema?« siv. 210 seur.), sillä niitä ei »Monisti« ajatellut, vaan niitä tapauksia, jolloin tapahtuu suoranainen petos henkilön puolelta, joka sanoo itseään mediumiksi, mutta ei sitä ole. Miksikä hän tekee petoksen? Jos psykologisesti ajattelemme asiaa, emme voi joutua muuhun kuin että hän tekee petoksen jostain itsekkästä syystä. Hän tahtoo voittaa joko rahaa tai kunniaa tai vaikutusvaltaa tai näitä kaikkia.

Mutta kun olemme tämän ymmärtäneet, silloin ymmärrämme heti, ettei ainoastaan spiritismiä, vaan kaikkia -ismejä saattaa käyttää petoksen ja humpuukin palvelukseen. Vai eikö ole julkeaa petosta ja humpuukia, kun esim. joku henkilö itsekkäistä vaikuttimista sanoo olevansa materialisti tai sosialisti tai uskovainen? On rehellisiä ja vakuutettuja materialisteja, sosialisteja ja uskovaisia, mutta epäilemättä on myös onnenonkijoita, jotka vain ajattelevat yksityisiä etujaan. Tämä ei tietysti ajattelevien ihmisten silmissä vähennä aatteen eikä sen rehellisten kannattajien arvoa, vaikka pintapuolisesti arvostelevat yksilöt saavatkin tilaisuuden huudahtaa tuon tavallisen huudahduksensa: »siinäpä sen nyt näkee!«

Onkohan itse asiassa mitään tämän maan päällä, jota ei voisi käyttää humpuukin palvelukseen? Voihan totuuden kääntää valheeksi. Jos joku uskontojen tutkija esim. kirjottaisi kirjan, jossa hän näyttää, että muut uskonnot kristinuskon rinnalla ovat äärettömän huonoja ja ala-arvoisia, niin hän kylläkin voittaisi rahaa ja kunnioitettaisiin korkeasti kaikissa kristillissä piireissä, mutta hänen kirjansa ja hänen tekonsa ei silti olisi muuta kuin humpuukia.

Ja jos joku materialistinen tiedemies lyhytnäköisessä ylpeydessään ei viitsisi tutkia esim. spiritistisiä tosiasioita, vaan olkapäitään kohauttaen ja salaperäisesti hymyillen työntää ne luotaan »tietysti petoksina«, koska niillä ei ole sijaa hänen maailmanrakenteessaan, niin hänen kirjansa kyllä voi saada hyvää menekkiä ja hän itse voi herättää ihailua ja tyytyväisyyden tunnetta hengen heimolaisissaan, mutta voiko kukaan väittää, että hänen menettelynsä on muuta kuin humpuukia?

P. E.